

Kraków 15 lipca 2024

Prof. AWF dr hab. Maria Zowisło
Akademia Wychowania Fizycznego
im. Bronisława Czecha w Krakowie

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania dr. Mateuszowi Rozmiarowi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej

1. Sylwetka kandydata:

Rozwój naukowy:

Dr Mateusz Rozmiar ukonczył studia magisterskie na kierunku Stosunki Międzynarodowe w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 2015 roku. Następnie został studentem na Studiach Doktoranckich na Wydziale Wychowania Fizycznego i Sportu w Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie, które ukończył w 2019 roku obroną dysertacji doktorskiej pt. *Polityczne uwarunkowania działalności Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego w latach 1894-1942*. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. dr hab. Zbigniew Dziubiński (wcześniej dr hab. prof. AWF w Krakowie Halina Zdebska-Biziewska, zm. W 2018 r.), promotorem pomocniczym dr Agata Kiluk, recenzentami prof. dr hab. Józef Lipiec (Uniwersytet Jagielloński) oraz prof. dr hab. Andrzej Pawłucki (Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu). Uchwałą Rady Wydziału Wychowania Fizycznego i Sportu Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie z dnia 23 maja 2019 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk o kulturze fizycznej, co potwierdza przekazana kopia dyplomu datowanego na 3 października 2019 roku. Rozprawa doktorska została w 2022 roku wyróżniona dyplomem Polskiej Akademii Olimpijskiej w konkursie „Logos Olimpijski” w kategorii na najlepsze prace doktorskie z zakresu olimpizmu, co samo w sobie stanowi dodatkowe potwierdzenie jej walorów naukowych w zakresie tematyki olimpijskiej.

Kolejnymi etapami rozwoju naukowego dr. Mateusza Rozmiarka były studia dyplomowe: Organizacja i zarządzanie sportem podjęte w Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu i ukończone w 2020 r., Zarządzanie kulturą w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, ukończone w 2022 r., Turystyka i rekreacja w Wyższej Szkole Kształcenia Zawodowego we Wrocławiu, ukończone w tym samym roku. W 2023 roku dr Mateusz Rozmiar ukonczył studia podyplomowe w zakresie Żywienia i wspomaganie dietetycznego w sporcie w Akademii Nauk Społecznych i Medycznych w Lublinie oraz Psychologię sportu w Wyższej Szkole Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu. Powyższe dane wskazują na istotną i niezwykle wartościową dla rozwoju naukowego postawę otwartości na nowe problemy oraz kierunki badań oraz zaangażowanie w doksztalcanie i uzyskiwanie nowych kompetencji zawodowych, naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych.

Doktor Mateusz Rozmiar – jak wynika to z przekazanej dokumentacji – po raz pierwszy ubiega się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Przebieg pracy naukowo-zawodowej:

Kandydat pracował w latach 2020-2021 jako asystent, a następnie od 2021 r. do dzisiaj pracuje jako adiunkt w Zakładzie Turystyki Sportowej, w Katedrze Kinezyjologii Sportu w Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu.

2020 (styczeń-czerwiec) pełnił rolę pełnomocnika Rektora ds. programu Erasmus+ w Wyższej Szkole Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu.

Jak wynika z powyższego Kandydat związany był/jest zawodowo z dwoma jednostkami naukowymi, gdzie rozwijał swoje kompetencje akademickie w zakresie badań naukowych, dydaktyki oraz działalności organizacyjno-administracyjnej.

2. Podstawa formalna wykonania recenzji:

Na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742), § 4 załącznika nr 2 do Uchwały nr 153/2019 Senatu Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu z dnia 29 października 2019 r. wprowadzającej zasady postępowania w sprawach o nadanie stopni naukowych w Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu, w brzmieniu nadanym Uchwałą nr 145/2022 Senatu Akademii z dnia 25 października 2022 r., w związku z Uchwałą nr 461/V/2024 Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu z dnia 7 maja 2024 roku i pismem nr DRKN.Z3.400.3.2024 Rady Doskonałości Naukowej z dnia 9 kwietnia 2024 roku wyznaczającym część składu komisji habilitacyjnej, Senat Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu powołał moją osobę w skład komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania dr. Mateuszowi Rozmiarkowi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej, jako recenzenta Komisji.

Recenzję wykonałam według aktualnych kryteriów oceny dorobku naukowego, dydaktycznego oraz organizacyjnego w postępowaniach habilitacyjnych zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 20 lipca 2018, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art. 221, pkt. 8, uwzględniając również przekazane wytyczne opracowywania recenzji rozpraw habilitacyjnych, na podstawie następujących materiałów dostarczonych przez biuro Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu pocztą tradycyjną w formie zapisu na pendrive:

1. Wniosek przewodni dr. Mateusza Rozmiarka z dnia 4 stycznia 2024 o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej.
2. Dane wnioskodawcy.
3. Kopia dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora.
4. Autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych wnioskodawcy.
5. Wykaz osiągnięć naukowych stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny.
6. Zbiór sześciu publikacji stanowiących główne osiągnięcie naukowe, tematycznie powiązanych, pod wspólnym tytułem: *Cyrk olimpijski jako forma popularyzacji kultury fizycznej w Wielkim Księstwie Poznańskim*.
7. Oświadczenia współautora wspólnych publikacji dotyczące wkładu w publikacje.
8. Analiza naukometryczna potwierdzona przez Ośrodek Informacji Naukowej.

3. Informacja o ocenianych osiągnięciach naukowych:

1/ Tytuł osiągnięcia naukowego stanowiącego podstawę ubiegania się w aktualnym postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego: *Cyrk olimpijski jako forma popularyzacji kultury fizycznej w Wielkim Księstwie Poznańskim* (tytuł nadrzędny sześciu artykułów naukowych powiązanych tematycznie).

2/ Dane naukometryczne na dzień wszczęcia postępowania:

Wskaźnik cytowań według bazy Web of Science (WoS): 86 (w tym 56 bez autocytowań), wskaźnik Hirscha (h-index): 6

Łączna liczba publikacji zawierających wskaźnik wpływu Impact Factor (IF): 22

Łączna liczba publikacji indeksowanych w bazie Web of Science: 27

Po uzyskaniu ostatniego awansu naukowego: Liczba publikacji indeksowanych w WoS po obronie pracy doktorskiej: 26

Sumaryczny wskaźnik wpływu Impact Factor: 57.583, całość uzyskana po awansie doktorskim

3/ Liczba publikacji naukowych autorstwa lub współautorstwa Kandydata:

artykułów w czasopismach: poza głównym osiągnięciem habilitacyjnym zgodnie z danymi przedstawionymi w *Autoreferacie* – 47 artykułów, w tym po uzyskaniu awansu doktorskiego - 34

monografii: brak

rozdziałów w monografiach: 9, w tym po doktoracie – 6.

Łączna liczba zdobytych punktów MEiN: 3448 punktów, w tym: liczba punktów MEiN zdobytych przed obroną pracy doktorskiej: 133 punkty, liczba punktów MEiN zdobytych po obronie pracy doktorskiej: 3315 punktów.

Artykuły naukowe zostały w większości opublikowane w zagranicznych czasopismach naukowych o wysokim wskaźniku IF (od 2 do 5,9) oraz wysoko punktowanych na listach MEiN (70, 100 i 140 pkt.). Artykułów o punktacji 100 i 140 punktów – 21. Stanowi to potwierdzenie znaczącej wartości przeprowadzonych badań naukowych oraz ich opracowania i wynikających z nich wniosków. Całość publikacji oceniana ilościowo stanowi **imponujący zbiór** zróżnicowanych i cennych badawczo dla nauk o kulturze fizycznej i zdrowiu tekstów.

4/ Najważniejsze czasopisma, w których Kandydat publikował swoje prace naukowe:

The International Journal of the History of Sport, Sport in History, Sustainability, BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation, Journal of Tourism and Cultural Change, International Journal of Environmental Research and Public Health, Frontiers in Oncology, International Journal of Environmental Research and Public Health, Nutrients, European Review – wymienione czasopisma o wysokim wskaźniku IF oraz liczbie punktów MEiN publikują artykuły m. in. w dziedzinie nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej, zatem mogły zweryfikować wartość badawczą i innowacyjną artykułów Habilitanta w oparciu o recenzje wysokiej klasy specjalistów.

5/ Rola Kandydata w ramach powstawania współautorskich prac naukowych: w cyklu habilitacyjnym Habilitant jest pierwszym autorem oraz autorem korespondencyjnym, jego wkład autorski szacowany jest na 70-75 %, w pozostałych artykułach jest jednym, pierwszym bądź kolejnym autorem.

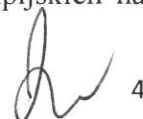
6/ Ocena wskazanego przez Kandydata osiągnięcia naukowego oraz stopnia wkładu w rozwój dyscypliny nauk o kulturze fizycznej:

Głównym osiągnięciem naukowym Habilitanta jest cykl sześciu artykułów pod zbiorczym tytułem *Cyrk olimpijski jako forma popularyzacji kultury fizycznej w Wielkim Księstwie Poznańskim*. Łączna wartość wskaźnika IF wynosi 3.362, liczba punktacji MEiN wynosi 480 punktów. Artykuły zostały opublikowane w języku angielskim w czasopismach zagranicznych i jednym polskim. W trzech z nich Habilitant jest jedynym autorem, w pozostałych trzech – współautorem.

Jako podstawowe cele badawcze Habilitant przyjął zbadanie genezy, nazwy wraz z jej nawiązaniem do starożytnych igrzysk olimpijskich oraz rozwoju tzw. „cyrków olimpijskich” występujących od lat 30. XIX stulecia w miastach Wielkiego Księstwa Poznańskiego oraz penetrację możliwego wpływu ich działalności na popularyzację kultury fizycznej w społeczeństwie polskim. Uczynił to w oparciu o zastosowanie niereaktywnych metod badawczych polegających na analizie archiwalnych źródeł pierwotnych w postaci wzmianek w ówczesnej prasie (w przedziale czasowym 1839-1873, głównie w oparciu o takie gazety i magazyny, jak *Tygodnik Poznański*, *Dziennik Poznański*, *Gazeta W. Xięstwa Poznańskiego*) oraz badań porównawczych i historycznych (także w oparciu o literaturę sekundarną). Założone cele są intrygujące poznawczo, na pewno nie w pełni przebadane źródłowo w naukach o kulturze fizycznej, a także w historycznych, społecznych i kulturowych badaniach nad Polską rozbiorową, ściślej pod zaborem pruskim. Podjęcie tego problemu jest całkowicie uzasadnione i otwiera szerokie pole do nowych odkryć i analiz historycznych w zakresie kultury fizycznej.

Habilitant zarysował w *Autoreferacie* hipotezy badawcze, które uszczegółowiły kierunki i zakres jego badań rozwijanych w prezentowanych sześciu artykułach. Hipoteza główna dotyczy korelacji między pojawieniem się cyrków olimpijskich na obszarze Wielkiego Księstwa Poznańskiego a propagowaniem i kształtowaniem kultury fizycznej w tym regionie. 5 hipotez szczegółowych nakreśla wyselekcjonowane tematycznie tropy badawcze tego zadania z uwzględnieniem analiz kategorialnych terminu *kultura fizyczna* i częstotliwości pojawiania się go na łamach polskiej prasy w tym czasie wraz z eksploracją działalności niemieckich cyrków olimpijskich, ich antreprenerów oraz wpływu widowisk cyrkowych na utrwalanie się w świadomości zbiorowej modelu człowieka silnego i zdrowego, który mógłby stanowić inspirujący wzorzec osobowy w kształtowaniu prozdrowotnych i pro-sportowych postaw wśród mieszkańców Wielkiego Księstwa Poznańskiego.

Realizując wspomniane cele w trakcie kwerend, analiz i badań, których zapisem są prezentowane artykuły Habilitant pozytywnie - w swojej ocenie - zweryfikował założone hipotezy, wykazując pośredni wpływ działalności cyrków olimpijskich na

obszarze Wielkiego Księstwa Poznańskiego na popularyzację kultury fizycznej wśród jego mieszkańców.

W artykule „**Popularization of Physical Culture and Tourism in the Grand Duchy of Posen: A Case Study of the Tygodnik Poznański** (Posen Weekly) Magazine” opublikowanym w 2021 r. w *The International Journal of the History of Sport* [38(12), 1228-1248, DOI: 10.1080/09523367.2021.2002301. Liczba punktów MEiN: 100, wskaźnik Impact Factor: 0.607, współautorstwo, wkład w powstanie artykułu: 70%] Habilitant przyjrzał się częstotliwości wzmianek na temat kultury fizycznej i turystyki na łamach *Tygodnika Poznańskiego* wydawanego w latach 1862-1863. Zostało tutaj nakreślone szersze tło historyczne Polski pod zaborem pruskim, polityka germanizacji kultury i społeczeństwa polskiego, która była źródłem jego zacofania na wielu poziomach, w tym rozwoju kultury fizycznej, dostępu do infrastruktury sportowej i swobód obywatelskich w zakresie zrzeszeń oraz zbiorowych spotkań. Wybrane czasopismo nie poświęciło żadnej odrębnej publikacji tematyce kultury fizycznej, a 12 odnalezionych wzmianek na ten temat (w tym tylko dwie poświęcone gimnastyce) miały marginalne znaczenie, chociaż według Habilitanta pośrednio mogły one przyczynić się do wzrostu świadomości wartości siły, sprawności fizycznej, odwagi, pracy fizycznej, zręczności, szczególnie w kontekście aspiracji narodowowyzwoleńczych. Na łamach *Tygodnika* publikowano o wiele więcej tekstów o tematyce krajoznawczej i turystycznej.

Chociaż Habilitant dokonał w artykule historycznego przeglądu definicji i sposobów rozumienia *kultury fizycznej*, nie znajdujemy tutaj jego własnej definicji. W *Autoreferacie* przyjmuje on definicję za Dobiesławem Dudkiem, zgodnie z którą wskazuje ona na „spektrum pozytywnych inicjatyw ukierunkowanych na potęgowanie sił psychofizycznych jednostki, poprzez zastosowanie różnorodnych środków, identyfikację wielu kategorii wartości oraz realizację różnorodnych działań” (s. 10). Habilitant nie wyjaśnia, czy tak rozumiana kultura fizyczna obejmuje swym zasięgiem aktywności turystyczne (choć w zakresie jego zainteresowań naukowych mieści się m. in. turystyka sportowa), w związku z czym wyodrębnienie i oddzielne potraktowanie w artykule kwestii związanych z kulturą fizyczną i turystyką nie jest do końca wyjaśnione i uzasadnione. Przyjęcie jakiejś definicji nominalnej w uzupełnieniu tej założonej stanowiłoby rozwiązanie tej nieścisłości.

Nie w pełni można zgodzić się z tezą, iż kilkanaście krótkich wzmianek prasowych nt. kultury fizycznej miało nawet pośredni wpływ na popularyzację aktywności fizycznej w społeczeństwie polskim. Jest to wniosek mocno przesadzony.

W artykule „**Pseudo-Olympics in the Grand Duchy of Posen: The Forgotten Sports Heritage of Greater Poland**” opublikowanym w 2020 r. w *The International Journal of the History of Sport* [37(15), 1517-1530, DOI: 10.1080/09523367.2020.1845154. Liczba punktów MEiN: 100, wskaźnik Impact Factor: 0.648, publikacja jednoautorska] Habilitant przedstawił historyczny szkic tzw. „pseudo-olimpijskich” wydarzeń, do których należała również działalność „cyrków olimpijskich”. Istotne poznawczo są tutaj również terminologiczne wyjaśnienia i nawiązania do greckiego olimpizmu, atletycznych agonów i związanych z nimi idei i wartości, których świadomość wśród XIX-wiecznych przedsiębiorców cyrkowych

uzasadniała to nawiązanie terminologiczne. Habilitant dokonał tutaj również przeglądu różnych form uprawiania sportu na ziemiach Wielkiego Księstwa Poznańskiego, począwszy od jeździectwa, strzelectwa, polowań, jazdy na rowerze, łyżwiarstwa, pływanie po gimnastykę. Ta ostatnia, propagowana na ziemiach pruskich przez niemiecki związek gimnastyczny Turnverein, spotkała się ze swoistym oporem politycznym wśród Polaków, którzy woleli rozwijać niezależną aktywność gimnastyczną wzorem czeskiego „Sokoła”. Z pewnością jest w tym sporo historycznej racji, jednakże nie można całkowicie wykluczyć, iż niemiecki ruch gimnastyczny miał inspirujący wpływ na popularyzację gimnastyki i wzrost świadomości wartości kultury fizycznej i jej powiązania z duchem i dumą narodową także wśród wolnościowo zaangażowanych Polaków.

Po ogólnych rozważaniach Habilitant skupił się na opisie tzw. „greckich zawodów”, które – zgodnie z prasową relacją zamieszczoną w *Dzienniku Poznańskim* 1 lutego 1873 r. – odbyły się w Grodzisku Wielkopolskim (Habilitant obalił tym samym tezę innych badaczy, tj. Kristine Toohey i Anthony’ego J. Veala, zgodnie z którą miały one miejsce we Wrześni). Zawody te miały mieć charakter „pseudo-olimpijskich” pokazów cyrkowych, a ich niezwykle oddźwięk i aplauz wśród publiczności ma stanowić według Autora dowód na popularyzowanie przez trupy cyrkowe kultury fizycznej, w szczególności fizycznej sprawności, atletycznych umiejętności oraz rywalizacji sportowej. Teza ta, wysnuta na podstawie dosyć enigmatycznych dostępnych w ówczesnej prasie informacji, uzupełnionych o intuicyjne interpretacje innych badaczy, mogłaby wydawać się zbyt daleko idąca, gdyby nie prowadzone przez Autora w tle głównej argumentacji analizy innych możliwych i realnych wpływów: myśli pedagogiczno-społecznej czy nawet filozoficznej takich badaczy, jak Bronisław Trentowski, Ewaryst Estkowski czy Edward Raczyński, a także działalności klubów jeździeckich czy bractw kurkowych.

Kolejne dwa artykuły: „**C. Gärtner, the Olympic Circus, and the Origins of Equestrianism in the Grand Duchy of Posen**” (opublikowany w 2021 r. w *The International Journal of the History of Sport*, 38(16), 1710-1728, DOI: 10.1080/09523367.2021.2023502. Liczba punktów MEiN: 100, wskaźnik Impact Factor: 0.607, współautorstwo, wkład w powstanie artykułu: 75%) oraz „**Rudolph Brilloff, the Olympic Games, and Salto Mortale in Circus Performances in the Grand Duchy of Posen**” (opublikowany w 2024 r. w *Physical Activity Review*, 12(1), 59-71, DOI: 10.16926/par.2024.12.06. Liczba punktów MEiN: 70, wskaźnik Impact Factor: 0.900, artykuł samodzielny) stanowią napisane z rozmachem historyczno-biograficzne profile dwóch antreprenerów niemieckich cyrków olimpijskich, tj. C. Gärtnera oraz Rudolfa Brilloffa na tle historycznym dziejów sportów konnych, wyścigów i hippiki, także na obszarze polskim. Chociaż zapomniani i rzadko przywoływani w opracowaniach historycznych, rozwinęli oni intensywną działalność rozrywkową na terenie Wielkiego Księstwa Poznańskiego i mogą być uznani za protoplastów tego typu przedsięwzięć para-sportowych i widowiskowych oraz patronów niemieckiego cyrku. Ich działalność skupiała się na pokazach jeździeckich oraz akrobatyce. Interesujący socjologicznie jest zarysowany kontrast pomiędzy arystokratycznymi z genezy i ducha wyścigami, organizowanymi przez pierwszy polski

Klub Jeździecki w Poznaniu, działający w ramach Towarzystwa ku Ulepszeniu Hodowli Koni, Bydła i Owiec a masową rozrywką hippicznych pokazów cyrkowych organizowanych przez wspomnianych przedsiębiorców cyrkowych. W cyrku Brilloffa – jak dowodzi Autor – miano pokazać na obszarze Księstwa pierwszy skok typu salto mortale. Miał on charakter bardziej rozrywkowy niż „pseuo-olimpijski”, w programie umieszczane były tematyczne pokazy pantomimy i pokazy siły.

Rozwinięciem treści tych artykułów jest kolejny tekst: **„From British Menageries and Hippodromes to the Olympic Circus in the Grand Duchy of Posen: The Origins of the Use of Ostriches in European Sport and Entertainment”** opublikowany w 2023 r. w *European Review* [31(3), 291-307, DOI: 10.1017/S1062798723000054. Liczba punktów MEiN: 70, wskaźnik Impact Factor: 0.400, współautorstwo, wkład w powstanie artykułu: 70%]. Penetruje on z kolei działalność cyrku Ernsta Renza, ucznia Brilloffa, który w 1853 r. pokazał publiczności Poznania wyścigi strusi. Autor wpisuje tę działalność w szerokie i niezwykle interesujące poznawczo tło historyczne od antyku po XIX stulecie, ukazując zróżnicowaną funkcjonalność strusi w cywilizacjach, a także prezentując genezę, rozwój oraz odbiór widowisk z udziałem strusi w Europie.

Wszystkie trzy artykuły, będące wynikiem skrupulatnych badań źródłowych i erudycyjnych odniesień do literatury sekundarnej, stanowią świetny przyczynek do dziejów cyrku i kultury fizycznej na ziemiach polskich w badanym okresie. Rozwijają one w sposób barwny, by nie rzec literacki, główny wątek badań ukierunkowany na wydobycie różnych elementów wpływu aktywności cyrków olimpijskich na popularyzację kultury fizycznej w świadomości zbiorowej społeczeństwa polskiego pod zaborem pruskim. Wskazują na ludyczne aspekty przeżyć para-sportowych oferowanych przez przedsiębiorców cyrkowych polskim widzom.

Ostatni artykuł cyklu: **„Physical and Mental Health Improvement in the Grand Duchy of Posen through the Olympic Circus”** opublikowany w 2023 r. w czasopiśmie *Trames. A Journal of the Humanities and Social Sciences* [27(77/72), 4, 383-398, DOI: 10.3176/tr.2023.4.04. Liczba punktów MEiN: 40, wskaźnik Impact Factor: 0.200] stanowi dobre podsumowanie całości cyklu, uzupełniając poprzednie analizy o kwestie zdrowotne, przy czym zdrowie traktowane jest tutaj integralnie, w odniesieniu do całości psycho-fizycznej kondycji człowieka. Atrakcje rozrywkowe w postaci widowisk cyrkowo-sportowych cieszyły się wśród mieszkańców Księstwa olbrzymią popularnością, wpływając pośrednio na zainteresowanie aktywnością i sprawnością fizyczną, budując model osobowy człowieka silnego, zdrowego, odważnego, zręcznego, tworząc tym samym w wyobraźni masowej nową postać bohatera usportowionego. Widowiska cyrkowe oddziaływały na zmysły, wyobraźnię, wrażliwość artystyczną, kształtowały w odbiorcach postawę otwartości na nowe wyzwania, porzucenie bierności ruchowej oraz zainteresowanie zdrowotnymi aspektami kultury fizycznej. Wiedzę o prozdrowotnych dobrodziejstwach aktywności i sprawności fizycznej, zarówno na poziomie somatycznym, jak i mentalnym wzmacniało zaangażowanie lekarzy w edukowanie społeczeństwa.

Podsumowanie: Chociaż trudno było - na podstawie dosyć skąpych wzmianek prasowych - udowodnić bezpośredni wpływ działalności cyrku olimpijskiego na

 7

świadomość wagi i popularyzację kultury fizycznej w społeczeństwie polskim pod zaborem pruskim w XIX stuleciu, Autor zrealizował swoje cele badawcze, wskazując na wpływy pośrednie i przy okazji malując niezwykle ciekawy fresk historyczny. Całość cyklu artykułów dzieła habilitacyjnego dr. Mateusza Rozmiarka jest udanym, spójnie prowadzonym i stopniowo rozwijającym szczegółowe wątki przedsięwzięciem naukowo-badawczym. Z pewnością uzupełnia ono wiedzę o historycznych, kulturowych, społecznych i politycznych aspektach kultury fizycznej na badanym obszarze w ramach przyjętego przedziału czasowego. Oryginalnym i twórczym wkładem Habilitanta do tematyki cyrkowej i sportowej jest przyjęcie perspektywy badawczej koncentrującej eksplorację danych nie na kwestiach związanych z rozrywkowym spędzaniem czasu wolnego, mającym charakter biernego odbioru i pasywnych przeżyć ludyczno-hedonistycznych, lecz na tropieniu możliwych wpływów para-sportowych widowisk cyrkowych na kształtowanie aktywnych postaw wobec kultury fizycznej w ówczesnym społeczeństwie polskim o niskim raportowanym poziomie sprawności fizycznej. I chociaż tropy te były niezwykle trudne do penetracji w oparciu o niereaktywne metody badawcze oparte na analizie nielicznych źródeł archiwalnych, można jednak stwierdzić, iż Habilitantowi udało się spełnienie hermeneutycznego wglądu (postulowanego przez takich filozofów i metodologów humanistyki jak Wilhelm Dilthey czy Hans-Georg Gadamer), opartego na rozumiejącej interpretacji stosowanej w procedurze fuzji dwóch horyzontów: faktów historycznych oraz aktualnego kontekstu kulturowego. Pomogło mu w tym wykorzystanie danych z literatury przedmiotu analizującej współczesne doświadczenia cyrkowe po obu stronach areny: tak z perspektywy demiurgów i aktorów tych wydarzeń, jak i ich odbiorców.

Pojawia się jednak kilka wątpliwości, które warto na koniec wyartykułować.

Po pierwsze, brakuje w artykułach szerszego odniesienia do problematyki aksjologicznej, która anonsowana została w *Autoreferacie* w przyjętej definicji kultury fizycznej. Jednym z komponentów tego definicyjnego ujęcia jest odwołanie do zestawu promowanych w kulturze fizycznej wartości. Chociaż Habilitant odwołuje się w ostatnim artykule cyklu do wybranych wartości (s. 388), jest to bardzo krótki (zaledwie jednozdaniowy) i marginalny wtręt. A przecież z artykułów wyłania się dosyć bogaty i złożony kompleks wartości kultury fizycznej promowanej w cyrkach olimpijskich, wartości nie tylko sprawnościowych czy czysto sportowych (atletycznych i rywalizacyjnych), ale także ludycznych, hedonistycznych, społecznych, zdrowotnych, estetycznych, edukacyjnych, poznawczych, osobowych.

Po drugie, pośrednie oddziaływanie cyrków olimpijskich na zbiorową świadomość i poprawę niskiego poziomu sprawności fizycznej Polaków nie zostało w pełni zrównoważone analizą innych istotnych czynników, które mogły mieć bezpośredni realny wpływ na popularyzację kultury fizycznej oraz zmiany społeczne w zakresie zaangażowania jednostek w praktyki sportowe czy rekreacyjne. Do nich z pewnością należałoby zaliczyć działalność nie tylko wspomnianych w artykule drugim myślicieli pedagogów czy pisarzy polityków, ale także społeczników, działaczy oświatowych czy nauczycieli wykonujących pracę organiczną u podstaw,

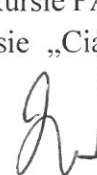
kształtujących tym samym świadomość i postawy życiowe oraz niepodległościowe Polaków pod zaborami.

Po trzecie, być może rozwiązaniem wskazanych powyżej wątpliwości byłoby rozwinięcie prezentowanej tematyki w ramach monografii naukowej. Można w tym miejscu zastanowić się nad sensownością zastosowania formy cyklu artykułów do tematyki historycznej. Forma artykułów ogranicza prezentację i eksplikację treści, dając ostatecznie dosyć fragmentaryczny ogląd tematu. W książce naukowej byłoby miejsce na zarysowanie szerokiego tła historycznego, politycznego i kulturowego, głębsze przyjrzenie się historii cyrku, jego roli i miejsca w kulturze fizycznej, penetrację możliwych wpływów Turnkunst na aktywność gimnastyczną Polaków, poszerzenie wątków krajoznawczych i pokazanie związków turystyki z kulturą fizyczną, wreszcie zarysowanie pełnej aksjosphery kultury fizycznej.

Przedstawiony zbiór artykułów broni się jednakże widocznym wysokim poziomem detalicznej kwerendy rzadkich archiwaliów, erudycją, licznymi referencjami do polskiej i zagranicznej literatury przedmiotu, koherencją i konsekwencją rozwijanych kolejno zagadnień, dobrą artykulacją językową, przemyślaną strukturą prezentacji wątków, świadcząc o wysokim poziomie świadomości metodologicznej, badawczej i merytorycznej Habilitanta. Dodać do tej oceny jakościowej należy dane naukometryczne o imponujących sumarycznych wskaźnikach, które same w sobie są potwierdzeniem wysokiego poziomu naukowego głównego dzieła Habilitanta.

7/ Ocena aktywności naukowej:

Habilitant przedstawił w *Autoreferacie* streszczenia pozostałych swoich publikacji, które dotyczą trzech obszarów tematycznych: historii sportu i olimpizmu, turystyki sportowej i masowych wydarzeń sportowych oraz teorii żywienia i prewencji zdrowotnej. Artykuły w większości zostały opublikowane w liczących się i wysoko punktowanych czasopismach polskich i zagranicznych, przeszły podwójną ślepą recenzję i są cytowane. Habilitant uczestniczył aktywnie w dziesięciu konferencjach międzynarodowych i ogólnopolskich, był również członkiem komitetów naukowych i organizacyjnych kilku konferencji, w tym Międzynarodowego Kongresu Turystyki w Łodzi w 2022 r. Wykonał 99 recenzji artykułów dla prestiżowych czasopism naukowych polskich i zagranicznych, co jest potwierdzeniem jego autorytetu naukowego zauważanego i docenianego przez wiele redakcji. Uczestniczył w pracach zespołów badawczych, uzyskał w 2023 r. grant na indywidualny i jednoosobowy projekt badawczy w konkursie Miniatura 7, przyznany przez Narodowe Centrum Nauki. Uczestniczy również w pracach zespołów badawczych współpracując z wieloma akademikami i naukowcami zagranicznymi i polskimi (ich liczba jest imponująca), zwieńczeniem czego są liczne publikacje wieloautorskie. Odbył również miesięczny staż naukowy w 2022 roku w Stanowym Uniwersytecie Kalifornii w Fullerton. Jest członkiem czterech stowarzyszeń naukowych, współpracuje z Międzynarodową Akademią Olimpijską i jej polską filią. Jest laureatem dwóch nagród: w konkursie PAOl „Logos Olimpijski” (2022) oraz dla młodych naukowców w konkursie „Ciagle Naprzód” (2022).

Tak zróżnicowaną działalność naukową, udokumentowaną licznymi osiągnięciami ocenić należy bardzo wysoko.

8/ Pozostałe osiągnięcia Kandydata:

Dydaktyczne: Habilitant prowadzi nie tylko tradycyjne zajęcia dydaktyczne na uczelni (dodać należy ich zróżnicowanie tematyczne i ofertę dla różnych kierunków studiów), aktywnie angażuje się również w ramach programu Erasmus+ w dydaktykę w zagranicznych ośrodkach naukowych. Dodatkowo był promotorem i recenzentem kilkunastu prac licencjackich. Jest również opiekunem Studenckiego Koła Naukowego Turystyki Sportowej w AWF w Poznaniu. Habilitant pełni również funkcję opiekuna specjalności „Menedżer eventów sportowo-rekreacyjnych w AWF w Poznaniu. Oceniam wysoko.

Organizacyjne i popularyzujące naukę: udział w pracach komitetów organizacyjnych konferencji, w latach 2022-23 współorganizacja spotkań w AWF w Poznaniu popularyzujących naukę, zaproszenie gości polskich i zagranicznych, organizowanie i moderowanie ich wystąpień. Współpraca z poznańskimi ośrodkami miejskimi i stowarzyszeniami w organizacji debat, warsztatów, konferencji. Oceniam pozytywnie.

Wniosek końcowy: W podsumowaniu oceny dorobku naukowego, pracy dydaktycznej oraz organizacyjnej, uważam iż Habilitant spełnia wszystkie wymagania stawiane kandydatom do uzyskania stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z kryteriami zapisanymi w Ustawie, Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce, Dz. U. 2018, poz. 1668 z dnia 20 lipca 2018 r. Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji całościowego dorobku Habilitanta oraz głównego dzieła habilitacyjnego składającego się z cyklu sześciu artykułów naukowych pod nadrzędnym tytułem *Cyrk olimpijski jako forma popularyzacji kultury fizycznej w Wielkim Księstwie Poznańskim*, stwierdzam również, iż dr Mateusz Rozmiarzek kwalifikuje się do nadania mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej.

